

S.X. MUHAMEDOVA, G.A. ASILOVA, X.B. KADIROVA

**O'ZBEK VA RUS TILLARINING
QIYOSIY TIPOLOGIYASI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

S.X. Muhamedova, G.A. Asilova, X.B. Kadirova

O‘ZBEK VA RUS TILLARINING QIYOSIY TIPOLOGIYASI

**O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining
2022-yil 17-martdagi 106-sonli buyrug‘iga asosan o‘quv qo‘llanma safatida
nashrga tavsiya etilgan**

“Lesson Press”

Toshkent 2022

UO'K: 811.512.133:811.161.1(075)

KBK: 81.411.2+81.633.1

O'zbek va rus tillarining qiyosiy tipologiyasi / o'quv qo'llanma. Muhamedova S.X., Asilova G.A., Kadirova X.B. – T.: “Lesson Press” MCHJ nashriyoti. – 2022. – 255 b.

“O'zbek va rus tillarining qiyosiy tipologiyasi” o'quv qo'llanmasi 60111600-O'zga tilli guruhlarda o'zbek tili bakalavr yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan.

O'quv qo'llanma shu yo'nalishning joriy dasturiga mos ravishda tuzildi. Unda o'zbek va rus tillarilarga mansub bo'lgan til birliklarining mohiyati va qiymati qiyosiy aspektda yoritib berilgan, ikki til o'rtasidagi o'zaro o'xshashliklar va farqlar tizimli ravishda muqoyasa qilingan.

Taqrizchilar:

L.Raupova	filologiya fanlari doktori, professor, ToshDO'TAU professori
G.Narimova	filologiya fanlari nomzodi, TDPU Umumiy tilshunoslik kafedrasi dotsenti

ISBN: 978-9943-8901-3-8

©“Lesson Press” MCHJ nashriyoti, 2022-yil

MUNDARIJA

So‘zboshi	3
I bo‘lim. TILLARNING TASNIFI	
1-mavzu Dunyo tillarini tasniflash tamoyillari	4
2-mavzu O‘zbek va rus tillarining fonetik tipologiyasi	13
3-mavzu O‘zbek va rus tillarining leksik tipologiyasi. Polisemiya.	21
4-mavzu O‘zbek va rus tillarida sinonimlar, antonimlar va omonimlar	27
5-mavzu O‘zbek va rus tillarida frazeologiya	31
6-mavzu O‘zbek va rus tillarida so‘z yasash tipologiyasi	33
II bo‘lim. O‘ZBEK VA RUS TILLARIDA SO‘Z TURKUMLARI TIPOLOGIYASI	
7-mavzu O‘zbek va rus tillarida so‘z turkumlari	40
8-mavzu O‘zbek va rus tillarida otlarning tipologiyasi	43
9-mavzu O‘zbek va rus tillarida sifatlarning tipologiyasi	56
10-mavzu O‘zbek va rus tillarida sonlarning tipologiyasi	62
11-mavzu O‘zbek va rus tillarida olmoshlarning tipologiyasi	67
12-mavzu O‘zbek va rus tillarida fe’llarning tipologiyasi	73
13-mavzu O‘zbek va rus tillarida ravishlarning tipologiyasi	88
14-mavzu O‘zbek va rus tillarida yordamchi so‘zlar tipologiyasi	94
III bo‘lim. O‘ZBEK VA RUS TILLARINING SINTAKTIK QIYOSI	
15-mavzu O‘zbek va rus tillarida sintaktik aloqa turlari	100
16-mavzu O‘zbek va rus tillarida so‘z birikmasi	110
17-mavzu O‘zbek va rus tillarida gap	117

18-mavzu	O‘zbek va rus tillarida sodda gaplar. To‘liq va to‘liqsiz gaplar.	127
19-mavzu	O‘zbek va rus tillarida bir bosh bo‘lakli gaplar	134
20-mavzu	O‘zbek va rus tillarida uyushiq va ajratilgan bo‘lakli gaplar	142
21-mavzu	O‘zbek va rus tillarida qo‘shma gaplar	149
22-mavzu	O‘zbek va rus tillarida bog‘langan qo‘shma gaplar	157
23-mavzu	O‘zbek va rus tillarida ergashgan qo‘shma gaplar	163
24-mavzu	O‘zbek va rus tillarida ega va kesim ergash gapli qo‘shma gaplar	172
25-mavzu	O‘zbek va rus tillarida to‘ldiruvchi va aniqlovchi ergash gapli qo‘shma gaplar.	177
26-mavzu	O‘zbek va rus tillarida shart, o‘rin, payt, ravish va miqdor-daraja ergash gapli qo‘shma gaplar	183
27-mavzu	O‘zbek va rus tillarida sabab, maqsad, natija, o‘xshatish va to‘siqsiz ergash gapli qo‘shma gaplar	196
28-mavzu	O‘zbek va rus tillarida bog‘lovchisiz qo‘shma gaplar	207
29-mavzu	O‘zbek va rus tillarida murakkab qo‘shma gaplar	219
30-mavzu	O‘zbek va rus tillarida ko‘chirma va o‘zlashtirma gaplar	234
	Qiyosiy tipologiyaga oid teminlarning qisqacha lug‘ati	244
	Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati	251

S.X. Muhamedova, G.A. Asilova, X.B. Kadirova

O‘ZBEK VA RUS TILLARINING QIYOSIY TIPOLOGIYASI

O‘quv qo‘llanma

Nashr.lits. AI № 276, 15.06.2015
Bosishga ruxsat etildi: 14.12.2022-yil
Bichimi 60x84 ^{1/16}. «Times New Roman»
garniturada raqamli bosma usulda chop etildi.
Shartli bosma tabog‘i 16,3. Adadi 100. Buyurtma № 18-12
Tel: (99) 832 99 79; (99) 817 44 54
“LESSON PRESS” MChJ nashriyoti
100071, Toshkent, Kamolon ko‘chasi, 13.
«IMPRESS MEDIA» MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent shahri, Qushbegi ko‘chasi, 6-uy.